„ЗАСТАВА“ излази редовно: средом, петком недељом, на целом табаку, а уторником на по табака.

ЦЕНА ЈЕ ОВА
за Аустро-Угарску:
на целу годину . . . . . 14 ф. — н.
на по године . . . . . 7 ф. — н.
на четврт године . . . . . 3 ф. 50 н.
на 1 месец . . . . . 1 ф. 20 н.
За Србију (у сребру).
на годину 35 дин. на пола године $17^1/_2$ дин. на четврт године 9 динара.

ЗАСТАВА.

ОГЛАСИ рачунају се по 6 новч. од сваке врсте оваких ситних слова, а за жиг плаћа се по 30 новч. сваки пут.

ДОПИСИ шаљу се уредништву, а предплата и огласи администрацији „ЗАСТАВЕ“ у Нови Сад у дунавској улици.

РУКОПИСИ не враћају се натраг.

Поједини бројеви стају 10 новч.

БРОЈ 131. У Новоме Саду у уторак 26. августа (7. септембра) 1880. ГОДИНА XV.

НОВИ САД, 25. августа.

Прошле суботе састала се у Фридрихсрују до два канцелара, Аустро-угарски **Хајмерле и Бисмарк** немачки. Састала се на немачком земљишту. Бисмарку домаћину отишао је Хајмерле у походе. Хајмерловој посети придевају немачки листови велик политички значај и са задовољством пишу о немачко-аустријском савезу. У том истом смислу тумаче и тај чин, што ће Аустро-угарски царевић Рудолфо скорим ићи на маневре у Берлин. Да богме, да се за ту прилику спремају велике свечаности у немачкој престоници и на немачком двору. Гледе хајмерлове посете врло је значајна једна реминисценција, коју „Нац. Цјтг.“ саопштава. „Ако се човек,“ вели тај лист, „осврне на исто доба пре годину дана, онда пре свега падају у исто доба са састанком у Александрову. Прошле године 2. септембра (21. августа) на великој паради на темпелхофском пољу чуло се, е је закључено, да ће цар ићи у руско-прајску пограничну варош, да се састане са својим царским нећаком.“

У Цриграду је 22. августа изашла султанска ирада, којом се јавља, да ће се по одлуци министарског већа **Црној Гори Уљциј уступити**, но у једно се иште, да се гледе позиција западно од Скадарског блата status quo одржи. Та ирада за цело ће имати ретардивног уплива на преговоре, што их сада јевропске велесиле воде ради модалитета демонстрације флотом. Велесиле истина чврсто се држе уображене слоге, ли већина њих не би рада била, па се демонстрација претвори у акцију. Гласило француске званичне дипломатије „Там“ отворено се изражава у том смислу, а и берлински листови то исто тврде о Немачкој. Тако дакле изгледа, да се човек не може више питати, хоће ли бити демонстраци е флотом или не ће, јер силе, као што се види, верују портиним обећањима и изјавама. Вели се, да је Риза паша прекинуо сваки додир с „арбанашком лигом“ и да је одлучио, да оружаном силом присили Арбанасе на предају Уљциња. Ваља нам иричекати, да се види, је ли све то права збиља или је само обична турска „финта“.

Говори се, да се **адопцији** (усвојењу) **хоенцолернског принца Фердинанда од стране румунског кнеза Карла** помолила сметња. Принчева мати, која је строга католичкиња, не може да се приволи, да јој син постане последник православне вере. Но католичанство ће јамачно попустити према изгледу, да ће покрштеник носити назив краља. У Берлину су тог мишљења, да румунски владалац узме тај назив, надајући се, да мати католичкиња не ће њему моћи одолети. Полузванични листови пак и у једној и у другој престоници мисле, да усвојак мора примити православну веру, пре но што буде усвојен.

Земаљска влада босанско-херцеговачка упутила је судске власти по запоседнутим земљама, да од сад непосредно **опште с аустријским судовима**. Све ствари, што иду истим судовима, ваља да се непосредно њима упуте и да се у том општењу, осим Далмације, имају служити немачким језиком, тако да се српским поднесцима мора додати немачки превод. По томе је аустријско министарство правде упутило аустријске судове, да се у стварима, које се тичу босанско-херцеговачких ствари, непосредно обраћају на та мошње судове и да се у том саобраћају искључиво немачким језиком служе.

Сједница прорачунског одбора сабора троједне краљевине.

О тај седници, која је држана 21. августа, извештава „Обзор“ од 22. ав. (3. сеп.) ово:

Јучер у 10 сатих прије подне састао се је прорачунски одбор под председништвом баруна Бартола Смаића, да виећа о прорачуну за годину 1880. Од владе бијаху присутни предстојник унутарњега одјела Живковић, савјетники Себери, предстојник рачунскога уреда Рашић. Будућ да редовити извјеститељ одбора Весо Ђурђевић није јоште приспио у Загреб, а заступник др. Фран Врбанић као члан мањине није хтио примити извјеститељство, буде поверено Јосипу Мишкатовићу, да он буде извјеститељем, док приспије гос. Ђурђевић. Након тога буде прочитан допис владе, којим се предлаже прорачун. У допису том вели се међу осталога, да је темељ овому прорачуну исти као оному за годину 1879, јер се ради краткога времена, течајем којега тај прорачун важати има, није могло дирати у постојећу организацију.

Само оне промјене учињене су у прорачуну, које су биле неопходно нуждне, те које се нису могле одгодити.

После прочитаног дописа пита Бартоловић владу, зашто није одбору повратила петиције неке, које је у прошлом засједању сабор уступио влади с упутом, да их просуди и онда с предлогом поврати одбору. Владин заступник Живковић одговори, да постоје такове три петиције; од ових да се ради недостатка средства двие нипошто немогу уважити; а то је молба града Осека гледе приноса за грађење осјечке гимназије, и господарскога дружтва у Осеку гледе грађења покушалишта. Молба гледе реалне гимназије у Бјеловару, могла би се ако одбор мисли, у разправу узети. У погледу првих двијух неима изгледа, да би им се и будућем прорачуну могло задовољити.

Врбанић пита владу, кани ли она још за овога заседања предложити сабору прорачун за годину 1881, јер од одговора на ово питање овиси течај разправе овогодишњега прорачуна, да би се тежиште разправе могло пренети на прорачун за будућу годину, кад би било сигурно, да ће се он претрести још овога заседања.

Живковић одговори, да је озбиљна воља владе то учинити, те да је прорачун за години 1881 послан већ на превишњу санкцију. Овиси само о околностих, кад ће Њег. Величанство ту санкцију поделити. Врбанић се задовољава одговором.

Погледом на формалну страну разправе предлаже Бартоловић, да се изабере пододбор од три лица, који би саслушао владу, прегледао разлике међу овогодишњим прорачуном и оним од прошле године, те предложио одбору предлог гледе тих разлика; а ове друге свавке да би се могле једноставно без разлике прихватити. Овај поступак држи предлагатељ оправданим с тога, јер је већ за три четврта године и онако дан индемнитет влади, те преостаје радња само за четврт године, читав посао могао би се тим скратити.

Пошто су се Фолнеговић и Шрам изјавили проти тому предлогу, а Мишкатовић за њега, те пошто га и влада није заговарала, забачен је предлог Бартоловићев.

Будућ да у генералној дебати није нитко говорио, пређе одбор на разправу специјалну.

Код поглавља 1. „Сабор“, захтиевао је Фолнеговић прије свега, да се брише ставка 1, „за 2 подворника по 360 ф. плаће и 80 ф. станарине“, а ова свота да се уврсти у ставку другу, која би се имала повисити за ту своту.

Након што је овај предлог примљен захтиевео је Фолнеговић, да се код ставке друге, а сада прве припише дометак „и саборске књижнице“.

Мишкатовић се противи тому предлогу, јер да неима смисла за ову годину, а Шрам би га усвојио само као жељу одбора, ну будућ, да тај предлог није конкретизиран изјављује се проти њему.

Врбанић предлаже, да се као ставка прва овога поглавја уврсти за дневнице итд. 49.000 ф. а као ставка 2 за књижницу 1000 фор.

Кукуљевић држи, да за ову годину није вриедно уврстити свотэ, већ ако што преостане у овом поглављу, да се употреби за књижницу.

Мразовић мисли, да је предлог овај преран, јер треба прије нешто одредити за стан књижнице, за књижничара итд. С тим се слаже и Живковић, те држи да би влада имала прије о том предложити посебан предлог.

Врбанић недаје влади право мјешати се у послове, који само на сабор спадају, пак да се избјегне свакој сумњи о том, одустаје од свога предлога, те предлаже, да се читаво поглавје избрише онако како је повлади предложено, мјесто тогада се једноставно у овом поглавју реће „саборски трошкови 50.000 фор.“ те да се пропусти сабору и његовому предсједништву, да они из те своте уреде саборску књижницу. — Овај предлог буде прихваћен.

Код поглавја II. „Бан“ примјећује Бартоловић, да амо неспада ставка „уредски, писарнички и путни трошкови 2000 фор.“ Јер ако бан неима биро-а за кога су ти трошкови? Било би потребно, да се ставка другачије стилизира.

Живковић изјављује, да је биро банов протузаконит, јер да није основан на закону, ну да је за сва три одјела владе потребито председништво владе. Он признаје да ствар гледе форме није добро изведена, али треба да се празнина изпуни како закон о организацији владе захтиева.

Бартоловић предлаже, да се остане код онога како је лане било предложено.

Живковић пристаје уз Бартоловића, те држи да се за председништво владе уврсти један саветник, два писира и два подворника.

Врбанић се противи томе, јер да је чудноват поступак, непристати уз предложену формалацију, која одговара лањском закључку сабора. Он држи, да сабор неће моћи пристати уз предлог Бартоловићев и Живковићев, јер се изравно противи његовом закључку кому је влада задовољила. Председништво владе или банов биро једно је те исто, с тога протузаконито једно и друго. Бан треба особља уза се, али си га нека узме према потреби из други одјела. Посебно председништво владе или посебан банов биро могао би с временом све послове концентрирати код себе, како се је то канило под баном Мажураниħем извести, који је рекао да је он влада; што би могло бити на уштрб и против устава. Било би довољно, да се стилизација у основи прорачуна промени, Фолнеговић држи, да би се ставка та имала пренети у унутарњи одел и у овом поглављу брисати.

Мразовић, Шрам и Мишкатовић пристају уз Бартоловића.

Живковић се не противи ни предлогу Фолнеговића.

Најпосле предложи Фолнеговић нека влада сама предложи, како да се ова ставка промени.

С тим буде седница закључена и друга уречена за данас 10 сати пре подне.

Седница комбинираног саборског одбора за опћинарство била је сазвана на 2. септембра у 5 сати после подне.

Пошто се до 5 и по сати није довољан број чланова скупио повела се је само академичка дискусија о оним преиваками, које вис. влада у законској основи о уређењу градских опћина у Хрватској и Славонији предлаже. Како је познато, она зак. основа примљена је у лањском подужем заседању и у трећем читању, али није добила превишње санкције. Повраћена је влади са захтевом да се наново са оним променама сабору на уставно претресање предложи. Споменуте преиналe (препоручујемо на размишљање особито 5 тачку) гласе овако:

1. У §. 36. основе ваља као осму алинеју уврстити:

„Ко у опћини нема права изборнога, не може као заступник за другога гласати.“

2. Тачка 2. § 59. основе има гласити:

„2. именовати, умировљивати и одпуштати обћинске чиновнике према постојећим прописима.“

3. на крају тачке 7. истога §. 9. треба додати: „§. 63. тачка 5.“ Најпосле

4. Тачка 5. §. 63. основе има гласити:

„§. 5. Није допуштено нити увађање нових даћа као на пр, даћа на пиво, ракију честу итд. нити повишавање постојећих даћа; само повисивање даће месарења, випоточја те опћинских прореза на изравни државни порез може следити но само уз одобрење хрв. слав. зем. владе.

ДОПИСИ.

Н. у Вел. Кикинди 22. августа. После толики неудаћа и напора једва једном дођосмо до законите црквено-школске општине.

Као што је у вашем велецењеном листу јављено избор црквено-школски скупштинара беше за 18. август заказан а за руковођење избора беху изаслани са обзиром на абнормално стање овдашњи отношаја на црквено школском пољу конзисторијални фишкал Пера Ивковић и члан конзисторије др. Светозар Димитријевић.

О свему том беше наравно овдашњи привремени одбор извештен, али кад осетише матадори истог да им дође земан путовати, почеше свом енергијом деловати, како би избор скупштинара а тиме и организацију скупштине осујетили. —

Још пре избора на више дана узмуваше се и учинише последње напорне покушаје код своји пријатеља да се у седлу одрже — а челенка им, познати капетан не пожали труда те се вину до Будим-Пеште да тамо спасења одборској власти прибави. —

Све до последњег часа бесмо у неизвесности хоће ли се избор обавити или не — неће ли опет севнути какав канон-громовник да нам и надаље ускрати аутономни развитак на пољу црквено-народном, да и на даље остави управу црквено-школског живота највеће општине на меком криоцу, у слатким загрљају и брижљивој нези наше „братије во Христу“, који је кардинална заслуга да се аутономна управа у нашој општини порушила.

Освану и дан избора и сваки се са неком зебњом запитиквао е да ли су ли конзисторијални изасланици приспели и када се дознало да су ту, сваки се зарадова и похита да по свом могућству и по својој снази допринесе жртву на успостав давно ишчекиване за време пет последњи година конфисковане аутономне управе.

Када се већ приличан број бирача искупио — прочита се решење конзисторијално, по коме је избор за 18 август одређен и по ком су за руковођење избора горњи изасланици опредељени а уједно је проглашено да досадањи привремени одбор престаје — председник изборне комисије беше окружни прота г. Павле Влаховић.

Од привременог одбора беше само председник истога окружни прота присутан а од остали чланова ни један не дође — благајна и архива затворена и никакве спреме за избор, унапред удешен и промишљен маневар да се рад изасланика осујети и да се незаконито стање овековечи. Када изасланици провреше смер наши одбораша не дадошо се помести у свом послу но уз констатовање горњи околности отпочеше избор а уједно позваше Константина Рајковића пароха, Милоша Јоцића одборника привременог одбора и Нику Фана тутора, код којих се по казивању окружног проте кључеви од благајне налазише да исте с места под теретом законити посљедица изборној комисији предаду, осим тога позваше перовођу учитеља Симу Ајваза, да архиву, печат и списак неотложно комисији преда односно ово је свима горњима наложено, јер се није извесно знало, где су исте ствари, али наравно наша господа одбораши још пре изборног дана у свом одбору друго смислише.

Осим тога ваља нам споменути да су сви свећеници добили позив да дођу и да је капелану такођер издат налог у обзиру архиве и пописа бирача.

Када одбораши конзисторијално решење за обаву избора добише они тада закључише да обзнане, али да неће истом присуствовати с тога, што су они дотичном министарству против одређења избора ограду поднели и да се избор донде не може држати, док се нека — каква? — спорна питања не реше а уједно издаше налог тутору благајнику Ники Фанију да ни једне паре па ни благајне никоме не издаје, јер по њиховој лођици само су они господари и само је привремени одбор властан и компетентан о том располагати — конзисторију и саборски одбор они не познају нити признају. Када се гласање већ у велико отпечело дође парох Коста Рајковић у кога један кључ од благајне беше и после оиетни опомена од стране изборпе комисије преда истој кључ а остали ни речце не одговорише, нити дођоше, шта више Милош Јоцић не хтеде позив примити ваљда са неког особеног јуристанког гледишта.

Коста Рајковић парох по предаји кључа оде из бирачке дворане.

Ваља нам даље и то споменути да привремени одбор и даље по приватним кућама држи седнице и да је истога дана, када је избор у велико већ текао такође седницу држао при свем том, што је отпочетком избора свака даља власт и функција привременог одбора престала, али наши одбораши друкчије мудрују, они конзисторију, они свог дијецезана и остале аутономне органе наше црквено-школске управе не признају, но траже спаса и помоћи у политичним властима као што ћемо ниже навести.

Избор је скупштинара текао у највећем реду и пошто пописа бирача није било, то се квалификација поједини са црквеним књигама констатовала.

Када је подне у велико превалило искрсну наједанпут подсолгабиров Бакаловић са повереником сигурности на биралиште и ступив у дворану упита ко држи избор, вашто исти није политичној власти пријављен и најзад захтеваше да они који избор руководе своје исправе покажу.

(Свршиће се.)

Београд, крајем августа. Са стране београдског министарства грађевине била је обраћена пажња на допис из Београда штампан у вашем уваженом листу бр. 112. и послат је одговор, који је штампан у 119. бр. вашега листа.

Са стране министарства грађевина, као што се види, не пориче се факт који је саопштен у допису: да г. министар грађевине у течају целог месеца, није поднео министарској седници предлог генерала Черњајева. Значи факт остаје фактом. Из поменутог одговора са стране министарства грађевине јасно се види и то: да г. министар грађевине претпоставља уступање грађења и експлоатације српских жељезних путова каком било оделитом друштву, него ли да Србија сама гради своје жељезне путове на свој рачун и да сама буде њихов господар. Значи дакле да је потпуно истинито и оно саопштење дописниково: „да г. министар грађевине припада маломе броју оних, који по чему било претпостављају да Србија уступи своје жељезне путове у туђе руке.“ Дописник, значи, имао је пуно право да каже, да је он „потпуно извештен.“

Међутим министарство грађевине вели у своме одговору: „ово се тврђење не слаже с правим стањем ствари“ и ево шта наводи за доказ:

„Господин генерал М. Г. Черњајев“, вели се у одговору, „поднео је министарству грађевине писмено у осам редова, у коме има част изјавити жељу своју и господина Пољакова, да желе

узети на себе грађење српске жељезнице.“ Ув то приложко је пуномоћије г. Пољакова у коме овај само изјављује свој пристанак, а „по обојудному соглашенију виработајем и представим серпскому правитељству подробни пројект.“

Из овога срећног одкрића министарство грађевиње изводи, да на предлог генерала Черњајева није могуће сматрати као на формалну понуду. Али питамо: за што је то тако? Да ли није за то, што предлог Черњајевљев износи само „осам редова“, а не осамдесет или осам стотина? Или може бити за то што познати у Европи предузимач жељезних путова г. Пољаков у своме писму — запамтите, потврђеном од петроградскога нотаријуса — тврди, да он жели ставити Србији на расположење зајам, па да он сам за њен рачун сагради жељезне путове, и да је по обостраном споразуму са Черњајевим готов израдити и предложити правитељству тачан пројект, разуме се, ако г. министар грађевине претходно изјави г. Черњајеву, да је готов ступити у преговоре односно његовог предлога? Зашто дакле г. министар грађевине није изнео први предлог Черњајевљев у току целога месеца, него је то учинио тек после појаве дописа из Београда у „Застави“? Зашто је г. министар грађевине изнео пред министарску седницу предлог г. Черњајева после месец дана, ако он, као што се он правда, није могао послужити за базис преговора? Нека г. министар грађевине, или који други даде одговор на та питања.

Но пре него што добијемо одговор, — ако га још добијемо — казаћемо још неколико речи.

Генерал Черњајав придржавао се о п ш т е г а мнења у С р б и ј и, да Србија треба сама на свој рачун да гради своје жељезне путове. И он је хтео предложити Србији не само да он гради њене жељезнице, него да јој и зајам за то даде, као што сам ја онда писао: „на општеусвојеним у сличном случају условима.“ То је било врло добро познато г. министру грађевине.

Да ми говоримо истину, навешћемо још један факт. Кад је правитељство саставило комисију за испитивање два главна питања, а имено: „треба ли да Србија сама гради своје жељезнице за свој рачун, или да их уступа другоме сретством концесије“ уговорено је било у министарском савету, да нико од министара ни једном речицом не утиче на ту комисију, како би она исказала своје мнење по свом сопственом убеђењу. Па шта је после тога чинио г. министар грађевине? Отишао је у комисију, и држао је целу беседу да докаже, да Србија не треба, не може и не сме сама да гради своје жељезнице, него да је неопходно потребно да их уступи у туђе руке. Мени је са поуздане стране познато, да су неки министри протестовали против тога; но ствар се на томе и свршила.

Не можемо ћутке прећи још један израз у одговору са стране министарства грађевине. У том се одговору вели: „поштованом дописнику остављамо нека размисли, да ли је за земљу корисније грађење наше жељезнице, да се жељезница уступи јавно путем концесије, или путем засебних и т а ј н и х преговора.“ О тајним преговорима никада није било речи. За то служи свакоме као јемство име министра грађевине госп. Здравковића а мислимо, не мање и име Черњајева. А осим тога тајни преговори могу бити и при јавним стечајима.

(Ми ово саопштавамо у интересу ствари, које се тиче, и која подпада јавној — објективној дискусији; с тога смо изоставили места, која засецају у личност и помућују објективност. — У.)

О б ј а в а

за концесионисање српске жељезнице Београд-Ниш-Врања са огранком Ниш-Пирот.

Влада српска намерава да грађење и експлоатацију српске железнице преда једном друштву, путем концесије.

Главна пруга, Београд-Ниш-Врања, полазећи од Београда, иде долином реке Топчидера, Јасенице и Мораве и прелази преко или поред ових вароши: Паланке, Јагодине, Ћуприје, Параћина, Сталаћа, Алексинца, Ниша, Лесковца и Врање; а огранак Ниш-Пирот иде долином реке Нишаве поред Пирота до границе српско-бугарске.

Дужина главне пруге, Београд-Ниш-Врања износи 362.650 километара, а огранак Ниш-Пирот, 91.620 километара.

Главна пруга, Београд-Ниш-Врања, треба да се сагради и саобраћају преда до 3. (15.) јуна 1883. г. а огранак, Ниш-Пирот, почеће се градити онда, кад се свеза ове пруге уговори са бугарском кнежевином. Ближи услови могу се сваког дана видети у у министарству грађевина.

Усљед тога позивају се конкуренти који желе да се приме грађења и експлоатације поменуте железнице, да до 1. октобра закључно ове године до 5 сати после подне поднесу министарству грађевина своје понуде, које ће се одмах следећег дана комисионо отварати.

У понуди треба да се јасно и тачно означи:

1. Име концесионара или друштва, које жели предузети грађење и експлоатацију српске железнице.

2. Количина основног капитала за грађење и потпуну спрему железнице према постављеним условима.

3 Финансијска операција, којом се мисли реализовати тај капитал.

4 Обвезе, које би српска влада имала да прими у том предузећу.

При поднашању понуда, конкуренти имају да положе у име кауције 500.000 франака у звечећем новцу или сигурним папирима (papiers de valeur), којих ће се вредност рачунати по курсу на бечкој, париској и лондонској берзи.

Ова кауција полагаће се државној благајни у министарству финансије или код српског посланика у Бечу или у Паризу, а уверење о томе предаће се уз понуду министарству грађевина. Положена кауција служи као залога да ће конкуренти испунити све обвезе, означене и својим понудама, које за њих почињу тећи од дана, кад понуде предаду министарству грађевина с тим да одустајање од понуде повлачи за собом губитак кауције.

Оним конкурентима, којих се понуде не приме, вратиће се кауција после 15 дана, рачунајући од дана кад се понуде отворе.

Преставници друштва, који понуде подносе, треба да приложе друштвено пуномоћије, састављено и потврђено по прописима земаљских закона и одостоверено од српског посланства у Бечу, Паризу или Петрограду.

Конкурентима се још сад саопштава, да ће кнежевско-српска влада на основу постојећег закона експроприсати земљиште, потребно за железнице. Покрај тога све досадање студије и податци, који су за грађење железнице прибављени, стављају се конкурентима на расположење.

За део пруге од Београда до старе српске границе израђен је детаљни пројект, а за остали део пруге од старе српске границе преко Ниша и Лесковца до Врање, и од Ниша преко Пирота до српско-бугарске границе израђен је само генерални пројект.

На послетку условљава се још и то, да кнежевско-српска влада задржава себи право, да оцени и реши, хоће ли моћи, и коју понуду примати.

КЖБр, .107 Београд, 19 августа 1880 године.

Стев. Здравковић
министар грађевина

Нови Сад 25. августа. Као што је познато, бечка је влада одузела „Застави“ „пост. деби“ најпре за Босну и Херцеговину, па онда и за тако зване „земље у рајхсрату заступљене“, т. ј. за Аустрију. Из тога би следовало, да транзито-пошта у иностране земље није забрањена, а ипак бечка пошта враћа „Заставу“, што иде у Немачку, Француску, Русију, Северну Америку, Турску, и т. д. једном речи, што год иде аустријском поштом. Већ је два пут на темишварску пошт. дирекцију рекламовано у том обзиру, и нема одговора. Ако је и транзито забрањено нека се каже, и по ком параграфу, јер са страним земљама тек постоји „рецеприцитет“, узајамност поштанска, и тешко да бечка влада или пошта може на пут стати, да странци, или Срби и Славени на страни читају оно, што она забрањује Србима у Аустрији, Босни и Херцеговини.

По томе, што је члан саб. одбора у Нов. Саду жичећи добио позив за седницу саб. одбора за понедељак, која долази, судимо, да ће за осам дана одпочети седнице саб. одбора. То би биле седнице од самог саб. одбора заказане, да се претресу операти референта за сабор, што, као што чујемо, и у позиву стоји. Премда је саб. одбор на брзу руку сазван, то се ипак очекује, да ће референти са својим оператима готови бити, јер је иначе јамачно, да ће се и опет кривица бацити на ту неспрему. Ми се надамо да ће нас дотични референти, а и сам саб. одбор опростити публицистичне, а и родољубиве дужности, да се пожалимо, ако се не уклони, та сметња која ако и није права, и оправдана, него изговор и излика, и пак је, и то са одборске стране одклоњива сметња. Ту би престали сви обзири, јер дужност стоји над обзирима.

НОВИЈЕ.

— У етроградским меродавним круговима говори се, да велесиле не ће позвати Порту, да се придружи з а ј е д н и ч к о ј д е м о н с т р а ц и ј и ф л о т е него само да упути свог повереника у Арбанији Риза-пашу, нека буде на руци демонстрацији флоте

— Риза-паша доставио је 21. авг. одбору „арбанашке лиге“ портин телеграм, у ком се вели, да се У л ц и њ м о р а Ц р н о ј Г о р и п р е д а т и. Одбор је на то одговорио: „Ми смо своју вољу изрекли и остајемо при њој. Уверени смо, да се твоји низами не ће за црногорске ђауре с правоверним борити“. Под Тузе и Улциња послали су Арбанаси заповест Одо-бају и Јусуф-бају, да своје положаје до последње капи крви бране. У Призрен отишла три повереника, да чују мишљење великог већа „лиге.“ Стамбулски телеграм који је 22. у Скадру јавно обнародован разгњевио Арбанасе.

— „Беч. оп. нов“. дознају, да у Цариграду предстоји п р о м е н а м и н и с т а р с т в а. Махмуд Недим биће велики везир, Сервер-паша министар спољашњих послова.

— Ефективно стање г р ч к е в о ј с к е достигло је, као што „Н. сл. Пр“. из Атине јављају достигло је величину од 28.000 момака. Грчки краљ вратиће се дома крајем септембра, а парламенат отворити почетком октобра.

Разне белешке.

(За Вразову седамдесетгодишњицу) издала је „Матица хрватска“ овај програм:

1. Вањска изван з а г р е б а ч к а д р у ш т в а и поједине особе, које желе са загребчани путовати на свечаност, имају стићи у Загреб до 7. септембра у 8 сати. Састанак са загребчани у просторијама „Кола“, у кући прве хрватске штедионице (дуга улица) тачно у 9 сати, а полазак на колодвор у ½ 10 сах.

2. Полазак из Загреба са посебним жељезничким влаком у Ормуж 7. рујна (у уторак) на вечер у пол 11 сати.

3. Долазак посебнога загребачкога жељезничкога влака у Ормуж (преко зидапога моста и прагерхофа) у јутру 8. јула у 5 сати.

4. Боравак у Ормужу до пол 9 сах. у јутру, а тад полазак у Јерузалем (родна Вразова жупа), где ће бити у жупној цркви у 11 сах. свечана служба, коју ће свемогућему приказати побратим Вразов и стари словенски родољуб професор др. Јосиф М у р ш е ц. При служби певати ће Хрвати „оферторијe“.

5. Иза службе одлазак у Церовац (село где је Враз рођен) и ту ће се пред родним домом Вразовим одкрити спомен (плоча) и Вразов споменик хрватских госпођа и ђевојака. Течај светковине пред Вразовом кућом јест сљедећи:

а) Гласба свира увертуру.

б) Председник „Матице Хрватске“ и побратим Вразов пресв. г. Иван Кукуљевић предаје кратким говором спомен (плочу) и госпојински споменик сабраним словенским родољубом и Вразовим сродником.

в) „Вразова кантата“, речи Ј. Е. Томића, гласба Ивана пл. Зајца. Певају сви певачи хрватски и словенски. Соло члан „Кола“ г. Келерм н.

г) Говор словенски говори жупник Божидар Раић.

д) „Молитев“, речи од Сим. Јенка, гласба од Давор. Јенка Певају словенски певачи.

е) „На Вразовем дому, декламира г. В Холц.

ж) Живила Хрватска“, речи Ауг. Шеное, гласба Ив. пл. Зајца. Певају хрватски певачи.

з) „Станку Вразу на дан 8. рујна 1880“. од Ауг. Шеное. Декламира члан хрватског позоришта г. Андрија Фијан.

и) Закључак: „Напреј застава славе“. Певају са гласбом сви певачи словенски и хрватски.

к) Објед покрај куће Вразове на великој ливади. За време тога свира гласба и певају певачи.

7. После по дне повратак у Ормуж и на вече у тамошњој великој гостионици свечани концерт, којега течај би ће сљедећи:

а) Ајсенхут Ђ. „Слава“. Увертура.

б) Зајц „Вразова кантата“, као горе.

в) Словенски „прослов“, говори проф. И. Житек.

г) Јенко; „Кдо је мар“, певају сви певачи са гласбом. Соло г. Меден.

д) Враз: Ђулабије III. 52—98. Декламира члан хрватскога позоришта г. Андр. Фијан.

е) Разлаг: „Боди здрава домовино“, певају словенски певачи.

ж) Ајзенхут Ђ. „Устај роде“, речи Фр. Марковића, певају хрватски певачи.

з) Закључак: Зајц. „У бој“. Певају гласбом сви певачи словенски и хрватски.

8. После концерта плес, а у један сахат 15 минута у јутру крећу Хрвати са влаком исто како су дошли натраг у Загреб, камо ће стићи 9: јула у четвртак у јутру у осам сати и 20 минута, тако да ће карловчани, сисчани и крижевчани итд. моћи одма даље кренути.

Курс бечке берзе 25. авг. (6. септ.)

Сребро	—.—
Ц. кр. дукати	5.59
Наполеондори	9.36
Немачке марке	57 85

КЊИЖЕВНЕ ВЕСТИ.

ВЕЛИКИЈ ЗБОРНИКЪ, у коме се налази све што је прописано, да се недељом, о празницима христовим и богородичним, као и заповедним празницима на вечерњи, јутрењи и литурђији из октоиха, 12 минеја, тријода и пентикостара, преко целе године у цркви поје, и коме као књизи 30 табака највеће осмине великој досад цена 3 фор. беше, сад се код потписаногa по 2 форинта а. вр. добити може. На овај начин сад ће многи моћи до ове црквеној потреби намењене књиге мало лакше доћи. На 10 књига једна долази бадава; а књижарима уступам 20% с тим додатком, да су они најмање 10 књига узети и за њих претплатити обвезани. — Ових књига има и тврдо и врло лепо у кожу и у платно увезаних; и овај увез у кожу (бечки посао) сад стоји са позлатом на леђима 1 ф 20 н., а без позлате само 1 ф. а. вр., а у платно 80 нов а. в. Исто тако и

ВЕЛИКУ КАТАВАСИЈУ своју, која је с концем прошасте године прештампана и здраво умножена, и која пуних 15 табака највеће осмине има, сад дајем по 1 ф. а. вр. Између осталога у овој књизи налази се цело јутрење велике суботе с тога, што се опело христово по многим нашим црквама поје па више места, а нема се задоста потребних на то књига; даље се налази и опело за одрасле као и за децу до 7 година; такође и све од мене исправљене духовне песме. Од правила црквеног или типика сваком црквеном певцу нужног има у овој књизи 38 страна; најпосле ту су и стране српски истумачене речи, које се у нашој цркви употребљују. Процепат стоји као напред. Знања ради бележи се овде, да се Сомбор у мађарском и немачком језику говори и пише Zombor.

Димитрије Поповић,
парох сомборски, као издавалац „Великог зборника“ и „Вел. катавасије.“

ОГЛАСИ.

С Т Е Ч А Ј.

На место поднатароша у општини Ст. Врбашкој овим се стечај отвара са годишњом платом од 400 ф. а. вр.

Конкуренти нека своје молбенице по законском чл. XVIII од године 1871. — и у сумњу закључка окружног одбора од 17. децембра 1878. Бр. 755. оправе, и до 4. октобра 1880 (по рим. кал.) као дана избора ове општине да поднесу.

Конкуренти су дужни осим законитог мађарског још и српског и немачког језика у речи и у писму подпуно у власти имати.

У Ст. Врбасу 29. августа 1880.

МОКРИ ВИКТОР, бележник. 2—3 Ф. КРИШПЕНЦ, судац.

Мануфактурна трговина
САВЕ ТУБИЋА
у Шиду

потребује два млађа помоћника. 2—3

ОГЛАС ДРАЖБЕ.

У обћини новокарловачкој дају се 300 јутара обћински ледина под закуп на три године дана на орање.

Дражба ће се у погледу тога на лицу места дана 16. септембра т. г. у 10 сати пре подне поверенствено обавити.

Постигнута цена закупа има се од одма у готовом у обћинску благајну положити.

Ц. кр. котарска област у Старој Пазови 27. августа 1880.

2—2 **Котарски предстојник.**

О Г Л А С.

Подписани потребује за своју гвожђарску трговину једног добро извежбаног и правог гвожђарског млађег помоћника, који мора српском, немачком а од чести и мађарском говору вичан бити.

У Митровици 15. августа 1880.

Глигорије С. Мијић,
трговац.

3—3

О б ј а в а.

Од стране управног одбора тителске тиско-лунавске задруге овим се до општег знања ставља, да ће се под закуп издавати 4500 јутара ограђених ритских земаља, способних за репицу и житни усев, лежећих у I. II. и III. заливу које се од почетка чурушког хатара до ниже жабаљске скеле покрај Тисе простиру, у парцелама од 5—10 јутара путем јавне дражбе за готов повац на годину дана т. ј. до краја августа 1881. у сљедеће дане, почињући свагда у 8 сахата из јутра, као:

10. и 11. септембра 1880. у I. заливу под Чуругом 2000 јутара.

13. и 14. септембра 1880. у II. заливу више жабаљске скеле 1300 јутара.

15. и 16. септембра 1880. у III. заливу ниже жабаљске скеле 1200 јутара.

У Тителу 30. августа 1880.

У име управног одбора
Сава Станојев с. р.
председник.

3—3

О Г Л А С.

По овлашћењу суда вароши Београда од 9. Авг. тек. год. Бр. 9371 продаваћемо сву покретност налазећу се у Сремским Карловцима — масе пок. Др. Максима Николића санитетског мајора из Београда, и то:

у петак 29. Августа род виноградски.

у суботу 30. августа разно покућанство,

у недељу 31. Августа вино (с бурадима), кога има 400 до 500 акова врло доброг квалитета.

У Београду 18. Августа 1880 г.

2—3 **Тутори масе.**

С Т Е Ч А Ј.

Код српске православно-црквене старо-бечејске општине упражњена су три места у штипендијској заклади блаженопокојене добротворке ђе баронице Еуфимије Јовића, и то: једно за техничке науке са 200 фор,. једно за занатлијску, а једно за економску Ова последња два, свако са 150 фор.

Молитељи имају поднети: а) крштено писмо за доказ да су Срби православне вере; б) лекарску сведочбу о телесном и душевном здрављу; в) сведочбу сиромашног стања; и г) сведочбу од последњег школског течаја.

Првенство имају по гласу тестамента старо-бечејци, а после њих и страни. Рок је пријаве до 25 августа 1880. год. Молбе се упућују на општину.

У Старом Бечеју 17. августа 1880.

СТЕВАН ЖЕКИЋ, перовођа. 2—2 ИСИДОР ДЕБЕЉАЧКИ, председник.

Мануфактурна трговина
ГЛИШЕ КОСТИЋА
код „Леле“ у Митровици

потребује двојицу млађих спомоћника који су српском, немачком а нешто и мађарском језику вични. Само солидни и добри продавци биће примљени. Понуде се примају до 3. (16.) септембра о. г. када изабрани могу у трговину ступити. 3—3

Мешовита трговина
П А Ј Е Ј А Н К О В И Ћ А
у Старом Пазову

потребује једног помоћника. 2—2

☛ Потписани жели једну **гостионичку радњу** под рачун узети било у месту или на страни.

Алекса Дејановић.
обер-келнер код „беле лађе“ у Н. Саду.

У Панчеву и околини, коме треба топчидерска к а м е н а сваке врсте, нека се обрати В. А. Пајовићу у Београду. 2—3

ОБЈАВА.

Част ми је препоручити поштованој публици моју новоосновану **КЊИЖАРУ** снабдевену свим школским књигама српским, немачким и мађарским како за о с н о в н е н а р о д н е тако и г и м н а з и ј с к е ш к о л е. Имам даље у великом броју на стоваришту разних н а у ч н и х, з а б а в н и х и м у з и к а л н и х дела у српском, немачком и мађарском језику, а може се код мене наручити и брзо набавити свака књига, лист и музикалија ма где изишла, само кад се тачно означи наслов и наклада дотичног екземплара. Имам на стоваришту и велики избор папира, куверата, мастила и сваковрсног другог писаћег прибора.

Уједно ми је част препоручити моју нову и ваљано спремну **ШТАМПАРИЈУ** за сваковрсне штампарске послове у три горња језика. Примаћу на израду тискарије сваке врсте а по врло умереној цени и обвезујем се да ћу тачно и брзо обавити. Тога ради се препоручујем особито политичним и црквеним општинама, судовима, школским одборима и трговцима за сваковрсне формуларе, изводе и протоколе.

У В. Кикинди месеца августа 1880.

С поштовањем
Јован Радак,
књижар и властник штампарије.

3—3

Одговорни уредник др. Милан Ђорђевић.

Српска народна задружна штампарија.